

NÉMETH ISTVÁN PÉTER: HÜTŐMÁGNESEK NYÁRVÉGI CSÖNDJE

(Elégia prózában)

Akár az apám, anyám is Keszthelyen volt diák. Míg apám a premontreiek gimnáziumába járt, de már az államosított Ságváriban érettségizett 1949-ben, addig anyám Tapolcáról vonatozott át a gépíró iskolába egy gyakorta vidám társasággal. Nem hiszem, hogy eljövendő szüleim akkor találkoztak volna, mert egyikőjük sem említette. Ha meg is pillantották egymást akkoriban, valójában csak az ötvenes évek közepén találkozhattak Tapolcán.

Mamám gyakran utazott Bertha Bulcsúval egy fürkében a Balaton-parti városkába. Édesanyámmal együtt utoljára 2012 szeptemberében láttam Keszthelyt. Bazsiba mentünk a falu kisbuszával Simon István szülőházának udvarába a költő születésnapjára rendezett emlékprogramokra. Hazafelé ifjabb Simon Istvánnal, feleségével és családjával mentünk át Keszthelyre, hogy ők ott szállhassanak föl a pesti gyorsra. Simon István költő temetésén Udvardi Erzsi néni fogta a velem egyidős, pityergő szőke fiúcska kezét. Mindketten Istvánok és 15 évesek voltunk. Ott álltam szüleimmel a Simon-családdal szemben, közelebb Nagy Lászlóhoz és Juhász Ferrenchez.

De vissza 2012-be! Édesanyámmal nevetve emlegettük a diákéveit. Rá is kérdeztem, mi jut eszébe az utcákról, házakról? A múzeumhoz érve halkabban kezdett mesélni, pedig végül már az is szabad volt nekünk, jó emberek között, a mikrobuszban. 17 esztendő volt, s énekelt a városka egyesített kórusában, e gigászi hangászkarban kellett énekelniük, amely a Balaton Múzeumnál előadta a Sztálin-kantátát. Sok próba előzte meg az ünnepi bemutatót, nem késhettek el ezekről az alkalmakról. Nem teheték meg, hogy leszálljanak a vonatról Vonyarcon – ahogy egymás közt mondogatták –, hogy a parthoz kötött csónakok valamelyikét láncánál fogva vonyogathassák. Bulcsúék aztán szorgalmazták ezt a fajta kis iskolakerülést.

A Sztálin elvtárs születésnapjára vállalt kötelezettség törvény: SZTÁLIN Generalisszimuszt a 70. születésnapján köszönti a felszabadított hálás magyar nép – így mondták a postán is, ahol 1949 decemberében bélyegeket adtak ki a nagyvezér arcmásával. Bizony, a postás kisasszonyoknak a bérmentesítés során nagyot kellett csapniuk rá a fémből készült, súlyosabb bélyegzővel. December 21-ig felpörögtek a beindult munkaversenyek, szebb és jobb termelési mutatókat vártak e napra mindenkitől a hivatalosok. Illyés Gyulától is Sztálin-verset kértek, de ő – mesélte Pápán gimnáziumi osztályfőnököm, Varjú Dezső – a fény születéséről írt, amit csak a legelvakultabbak hittek politikai dicsőítő éneknek.

Nem is fordult meg édesanyámék fejében, hogy kibújjanak az éneklés alól. Mamám a gépíró kisasszonyok között állt, s figyelt arra a karnagyra, aki kislánykorában a Duchon-házban is gyakorta megfordult Tapolcán. Herboli tanár úr két hónapig járt hozzánk, s édesanyámnak meg is tanította a Lavotta szerelmét. Ahogy mondani szokás, édesanyám el tudta nyekeregni azt szerenádöt a maga hangszerén, a hegedűjén. De akkor másról szólt a közös dal: A föld és a tenger, a völgy és a hegy-

NÉMETH ISTVÁN PÉTER: HÜTŐMÁGNESEK NYÁRVÉGI CSÖNDJE

ség, / Az erdő s a rét dala mind egyre vár. / Mert szívünk kitarul nagy Sztálin szavá-
ra, / És boldog az ember, ki róla dalol.

Simon István fiát és családját tehát elinteztük a vasútállomásnál. Apám és anyám igen szerették a szerény, dunántúli égbolt-kék szemű költőt, akit úgy emlegettek egymás közt, hogy Pista. Amikor Simon hagyatékát rendezték a *Kortársnál*, megtalálták és visszaküldték édesanyám verseit (1975. július 24-én). Az ajánlottan föladvott borítéokra – bár a levelet nem írta alá senki – egy gyönyörű bárányos, ártatlan barikás bélyeget ragasztottak az Írószövetségben. (2 Ft-os érték.) A bélyegző sem taglózta le a kedves filatéliai szépséget.

Évek óta már nem mehetünk együtt Bazsiba. Magam voltam, beszéltem a valahai virágfa közelében még élő diófa alól a kertről, Kert-Magyarországról, egy antológiáról, amelyben a legtöbb verset Simon Istvántól válogatta a szerkesztő Széphalmyné Szeghy Éva (*A kert öröme*), Juhász Ferenc és Simon barátságáról, a bazsi-sümei kisdíák zsengeiről, érett műfordításairól oroszról és németből. Jó érzés esztendőről-esztendőre Simonékkal találkozni ott. (Az olasz futballbajnokságban én is a Milannak szurkolok, ha már a költő fiának kedvenc csapata.) Anna lányuk pedig még mindig emlékszik mamám fehér hajára. Visz a kisbusz minket Keszthelyre, visz föl a Börce-háton, honnan visszanezünk, ott, ahol Berzsényi elbúcsúzott Kemenesaljától. E jelenetet szép versben képzelte el Simon István, ahogy másfél évszázaddal előtte Dani uraság és kocsisa megálltak: A Börcehát löszpartos útján, / hol lestem én is madarat, / fölsírtak benne a szavak, / bölcső meg thesszali virulmány...// Mégegyszer megnézett jól mindent, / hol a Bakonyra, hol a Ság / kéklő kis púpjára tekintett, / hogy isten veled, szép világ. // „Elválok – súgta – ahogy bükkgally- / szüledtől, holt levél, leválsz...” / És szólt a kocsisnak: „Most nyargalj, / agyoncsaplak, ha Keszthelyig megállsz!” // S mögötte hősínű arccal / már fölkomorlott Boreás... (*Berzsényi a Börceháton*)

Dehogyan akartuk mi agyoncsapni a volánnál Ferencet, aki vitt minket a kistérségi kisbuszon. Emlékszem, ahogyan gurult velünk Keszthely felé a dombokról a kocsis. Láttuk Rezit... Pár éve még Mészáros Pista bácsi kezét is megszoríthattuk. Orvosként-barátként ő zárta le Simon István szemét. Paraszti szokás szerint arcon csókolta a halott költőt.

Édesanyámmal halálát követően először 2013. augusztus 23-án álmodtam. A hidegről gesztenyés tekercset vett elő, majd megkínált e süteménnyel. (Simon István emlékezetes kötetének címe: *Szőlő és gesztenye*...) Érik a szőlő és a gesztenye is már.

Színes hűtőmágneseket mindig hoztam neki Keszthelyről. Azokat látom napra nap: a keszthelyi gimnáziumot a templommal, az ottani múzeumot és a sétáló utcát, amerre apám és anyám járt még külön-külön, valaha. Már mindigre közelítő téiben.